

Verslag van de 259ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een beklemmend Kraantje Lek verzamelden zich 34 leden. De nieuwe president heeft het huishoudelijk reglement goed gelezen en weet dat zij verplicht is om een overweldigende opkomst te signaleren. En dat is het zelfs deze dag.

De secretaris meldt het opzeggen van twee leden maar merkt op dat twee aspiranten zich vandaag onopvallend tussen de leden hebben gemengd. Zo blijft de status quo gehandhaafd. De penningmeester, dat is ook de president, maar niet voor lang want zij introduceert de heer Van Koningsbruggen als haar opvolger. Van Koningsbruggen zegt dat hij verbijsterd was toen hij over de aanstelling hoorde. Hij had dit nooit verwacht en verkeerd nog steeds in een staat van euforie. Hij had familie en burens voor vandaag uitgenodigd maar zover wilde de andere bestuursleden het niet laten komen. Slechts voor zijn vrouw is een uitzondering gemaakt; er zijn grenzen, ook aan euforie.

Waarop de president weer het woord grijpt en meedeelt dat de door de Haarlem Branch te organiseren Annual Conference in 2021 serieuze gestalte aan het krijgen is. Het thema zal worden: Weather, Wind and Ships. Nu, van alle drie hebben wij genoeg in dit land, dus lijkt het slagen van deze onderneming slechts kinderspel. Er is inmiddels een brainstormgroepje gevormd, maar ook anderen zullen nog persoonlijk benadert worden. Met haviksblik scant zij de aanwezig, wegduiken is zinloos, zoveel wordt wel duidelijk. Alsof dit niet genoeg is kondigt de president de komst van een lidmaatschapsplaatje aan. Deze zal voorzien worden van een krachtige magneet waardoor het straks oppassen is met het bestek.

Dan ziet zij een nieuw lid en laat het examen aanvangen. Aan mevrouw Van Beek wordt gevraagd of zij twee plaatsen kan noemen waar Dickens, buiten Engeland, ooit heeft gewoond. Mevrouw Van Beek noemt Parijs en Nederland. Bij de laatste plaats kijken de leden bevreemd op, maar gelukkig herinnert de secretaris zich de theorie van notaris Keuning en meent dat Dantummerwoude goed gerekend mag worden.

De editor zwijgt, maar een nieuw nummer van The Dutch Dickensian is aanstaande.

Dan geeft de president het woord aan onze spreker deze middag: Paul Ferdinandusse. Die stelt dat dit een zware middag wordt, want het gaat vooral over zielige kinderen. Waarna wij er eens goed voor gaan zitten.

Het door Engeland naar de koloniën sturen van (jonge) kinderen was een praktijk die begon in 1616, toen werden de eersten verscheept naar Jamestown in Virginia USA, en eindigde in 1967, toen de laatsten naar Australië gingen.

Vooraf in de eerste tijd ging het veelal om kinderen die gewoon van straat werden geplukt en gedeporteerd, want men had in de koloniën arbeidskrachten hard nodig. In 1645 werd dit officieel verboden, maar het ging in de praktijk gewoon door. Het ging ook vaak om gevangenen, en dat waren deels kinderen want de leeftijd van de gevangenen lag doorgaans tussen de 15 en 35 jaar. Het ging om vele duizenden. Toen de USA zelfstandig werd kon de Engelse overheid daar niet meer naar deporteren en toen werd Australië de bestemming. In Engeland kwam, door de snelle bevolkingsgroei, steeds meer armoede. Bij bevolkingsgroei is er altijd sprake van veel kinderen. Omdat gezinnen alleen konden overleven als ze meerdere inkomens hadden, zaten kinderen vaak in de weg omdat zo de moeder niet kon bijdragen aan het inkomen. Men kwam daardoor in de werkhuizen terecht met een heel hard regime. Ouders verloren daar meteen het wettelijk gezag over hun kinderen.

In 1860 verbleven er 94.000 personen in een werkhuis; 30 a 40% daarvan was kind.

Spreker laat daarna een aantal lichtbeelden zien: onder meer van wachtenden voor een opvanghuis, gemaakt door Samuel Luke Fildes, tekeningen en foto's van de omstandigheden waaronder kinderen arbeid verrichtten en afbeeldingen van faciale misvormingen, ontstaan door bepaalde arbeidsomstandigheden; zoals "pointer's rot", veroorzaakt door het slijpsel van naalden en "phossy jaw", veroorzaakt het maken van lucifers. In de tijd van Dickens wemelde het in London van de straatkinderen; kinderen die waren weggelopen of ongewenst waren en daarom buiten de deur waren gezet. In 1848 telde men er 30.000. Jongens leefden op straat in groepen, voor hun veiligheid en meisjes kwamen al snel in bordelen terecht. Ene Edward Pelham Brenton startte een landbouwschool voor straatjongens en zond deze na hun opleiding naar de koloniën. Maar daar werden ze uit gebuit. Toen Brenton dat hoorde stopte hij meteen met deze aanpak en stierf kort daarna.

Ferdinandusse gaat daarna nog in op de Ierse hongersnood en de gevolgen die dat had op de massa emigratie naar vooral de USA.

Ook Dickens was betrokken bij de emigratie. Hij was begonnen het Urania Cottage project, waarin vrouwen aan de zelfkant de gelegenheid kregen een goede opleiding tot huisvrouw te krijgen om vervolgens naar Australië te gaan. In Nederland stond ook zo'n huis, gesticht door ds. Heldring van het ethisch reveil, dat met bijna dezelfde principes werkte, maar hier bleven de vrouwen in Nederland. Een reden om straatkinderen te deporteren naar de koloniën was ook dat de heersende klasse bang was dat een te groot proletariaat zou leiden tot anarchie en uiteindelijk revolutie. Men had in het verleden in Europa al voorbeelden daarvan gezien. En het was ook nog eens goedkoper. Een gedeporteerd kind kostte eenmalig 15 pond en een kind in een werkhuis kostte jaarlijks 12 pond. Vandaar dat zovelen in de koloniën terecht kwamen. Ook sneuvelde er 22.000 geronselde jongens in de Krimoorlog.

Tussen 1840 en 1860 gingen er 4,5 miljoen emigranten naar de USA. Dit leidde tot bomvolle steden aan de oostkust. Ene Reverend Brace kwam op het idee om de weeskinderen onder hen te verdelen over het dun bevolkte westen. Zij gingen naar families die hen soms besteld hadden, want dat kon ook. Naar schatting zijn er 150.000 tot 200.000 door deze zogenaamde "orphan trains" vervoerd. Ook in Canada had men te maken met grote instroom en hier waren het Mary Rye en Annie McPherson die er met hun "childsaving movement" systeem in brachten. In Engeland zelf waren onder meer Dr. Barnardos, William Booth en Lord Shaftesbury hier actief in. Barnardos, die oorspronkelijk naar China wilde gaan om daar kinderen te helpen, werd er op gewezen dat er in Engeland genoeg ellende was; waarop hij bleef. Hij was een eigengereide, dominante man, maar ook zeer actief in het ophalen van donaties. Hij is echter ook de naamgever van "Barnardos Law" die inhield dat als je er achter kwam dat jouw kind in de koloniën was beland, je die eigenlijk niet kon terughalen. Bij een rechtbank werd het verzoek niet ontvankelijk verklaard of je moest de reis- en opleidingskosten willen betalen. De kinderen in de koloniën hadden het slecht, of ze nu geadopteerd waren of niet. Ze werden uitgebuit. In Canada werden op den duur de vakbonden er boos over deze uitbuiting maar men zag de kinderen ook als een openbaar gezondheidsprobleem. In Australië kwam daarom in 1901 een restrictie op de immigratie, hoewel men nog wel blanken en dan liefst Engelse blanken wilde hebben.

Later kwamen er bewegingen, als de Big Brother Movement, die vonden dat de kinderen thuis in Engeland moesten blijven; als het even kon bij de ouders en in de eigen sociale context. Dit stond ook als aanbeveling in het rapport van de Curtis commissie. Maar men bleef vanuit Engeland maar sturen. Dit om de huizen van de instituties te vullen. Een beruchte was de Fairfield Farm van de Christian Brothers. Een kritisch rapport verdween in een lade. Tot in 1990 Margaret Humphreys het weer aan de kaak stelt; met name het sadisme van de Christian Brothers. In 2000 toont een Australische Senaatcommissie alle misstanden nog eens aan. Waarna in 2018 Groot Brittannië eindelijk besluit alsnog een vergoeding uit te betalen aan de slachtoffers van dit systeem die dan nog in leven zijn.

Spreker sluit af met het fragment uit The Christmas Carol waarin the Ghost of Christmas present Scrooge wijst op de twee verwaarloosde kinderen: Ingorance and Want.

Waarna wij even stil zijn en er vervolgens vragen en opmerkingen zijn.

Mevrouw Van Kessel benoemt de hedendaagse situatie van straatkinderen in Zuid Amerika. Mevrouw Vroom vraagt of zieke kinderen bezocht werden door een arts. Spreker vermoedt van niet. Mevrouw Lokin spreekt over misstanden in vele landen en dat er op de Nederlandse markt veel producten te koop zijn waarbij sprake is van kinderarbeid. Ook stelt zij dat een aantal in Nederland geadopteerde kinderen min of meer geroofd zijn van hun eigen families. De heer Van Kessel heeft het over het afvoeren van dode kinderen in een Londense kelder. Mevrouw Willemsen meent dat het hier in de weeshuizen beter ging dan in Engeland, waarop mevrouw Van Kessel stelt blij te zijn iets positiefs te horen.

De heer Lokin heeft het nog over de positieve rol van Dickens bij het ontstaan van het kinderziekenhuis in Great Ormondstreet Londen. Waar het nog steeds bestaat.

De heer Kooiman spreekt over een somber verhaal, en maakt een compliment aan de spreker. Hij stelt dat de emigranten in het werk van Dickens eigenlijk altijd mensen waren die in Engeland waren vastgelopen. Of kent iemand andere voorbeelden?

De heer Lokin meent dat Dickens er in zijn journalistiek werk wel aandacht aan besteed.

De president bedankt spreker en constateert dat in al deze ellende Dickens in ieder geval iets goeds gedaan heeft met zijn Urania Cottage.

Waarna wij overgaan tot de borrel en vervolgens het diner.

De tafel blijkt niet berekend op het grote aantal dat voor het diner blijft en er moet zelfs een tafeltje bij gezet worden waardoor het de hele avond onduidelijk blijft waar het hoofd van de tafel nu eigenlijk begint. De heer Van Koningsbruggen heeft hier wel een theorie over.

Omdat de tafelspeeches niet op gang komen begint de secretaris over een brief van een Deense mevrouw die om een donatie vraagt om iets te gaan doen met de Sketches by Boz. Niemand lijkt geïnteresseerd en de secretaris zelf eigenlijk ook niet.

De heer Kooiman wil graag van spreker weten waar hij al die informatie toch vandaan heeft. De heer Ferdinandusse noemt het internet maar beseft te laat dat “a painstaking study” het juiste antwoord was geweest en druipt af richting het aparte tafeltje.

Dan komt het gesprek nog op de film “Sunshine and Oranges” waarna de president een lijst laat rondgaan waarop zo’n naamplaatsje kan worden aangevraagd. Om de populariteit van het bestuur nog verder te verhogen deelt de secretaris roze papiertjes uit met daarop de ex libris van Dickens. Het kan weer niet op.

De president sluit af met op te merken dat het buiten frisjes is en wij ons in dienen te pakken.

London Calling

Er stond weer een Council meeting op de rol in Doughty Street en uw secretaris was aanwezig. Dat gaf hem gelegenheid de expositie “Food glorious Food” te bezichtigen. Die had zich samengebond in één ruimte en was daarmee beperkt tot een aantal brieven van Dickens en een notitieblaadje van de lokale grootgrutter. Daarna was het vergaderen. Er blijken inmiddels zo’n 15.000 brieven van Dickens bekend te zijn en nog steeds stromen er binnen. Ook zijn er brieven naar voren gekomen waarin Dickens probeert om zijn vrouw Catherine te laten opnemen. Meer hierover in de Spring issue van The Dickensian. Wat betreft de Annual Conferences: Eastbourne zal 86 deelnemers hebben, de inschrijving is gesloten, wat vreemd is omdat er op 100 werd gerekend. In 2020 zijn wij in London. Suggesties voor accommodatie worden later gegeven. Voor 2021 was iedereen akkoord met Haarlem (gepast gejuich) en in New Orleans wordt over 2022 nagedacht. De nieuwe president voor de komende twee jaar wordt Ian Dickens en de Chatham Kent branch in Canada heeft zichzelf opgeheven; al na 15 jaar, geen blijvertjes dus. Dan blijkt dat de Brexit ook hier een schaduw vooruit werpt. Het aantal museumbezoekers vanaf “the Continent” is dramatisch teruggelopen. Dat geroep van: “order, order”, heeft voor verwarring gezorgd en is menigeen op de gal geslagen blijkbaar. Bij de bespreking van de financiën kwam naar voren dat de vorige penningmeester, die ook een boekhoudbedrijfje had, zichzelf nota’s stuurde terwijl wij dachten dat hij het pro bono deed. Het waren geen grote bedragen, maar toch. On the upside, zoals ze daar zeggen, is daar, of beter gezegd was daar, Ronald Gordon Hill. Niemand van ons kende hem maar hij heeft wel zijn hele nalatenschap aan de Dickens Fellowship nagelaten: 716.643 GBP. Bless him en een inspiratiebron voor anderen hopen we.